

Kenenkään ei tarvitse olla sankarityöntekijä

EERO KITUNEN

Opettajien hyvinvoinnista korona-aikana ei ole julkisuudessa keskusteltu riittävästi. Opettajia on toki kiitelty siitä, kuinka ammattitaitoisesti he siirtyivät etäopetukseen viime keväänä. Ja tästä he ansaitsevatkin kiitosta. Samalla tulisi kuitenkin puhua siitä, kuinka paljon voimavaroja etä- ja hybridiopettaminen sekä koronan vuoksi tehdyt muut erikoisjärjestelyt ovat tämän ja viime lukuvuoden aikana vaatineet.

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL teki jäsenilleen viime vuoden lopulla työhyvinvointikyselyn. Sen vastauksista kävi ilmi, että työtaakka varsinkin vuosi sitten keväällä oli valtava. Tämä ei ole yllättävää, sillä tuolloin etäopetukseen siirtymisen edellyttämien uusien välineiden ja menetelmien käyttöönotto vaati opettajilta paljon. Työaikaa kului ylipäänsä viime vuoden aikana aikaisempaa enemmän oppituntien suunnitteluun ja arviointiin, mutta myös yhteydenpitoon oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän huoltajiensa kanssa. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet kertoivat työhyvinvointinsa heikentyneen. Tämä on ilmennyt työuupumuksena, esimerkiksi työmotivaation heikkenemisenä ja univaikeuksina. (ks. Kleio 1 /2021.)

On ymmärrettävää ja hyväksyttävää, että lapset ja nuoret vievät päähuomion koulutusta koskevassa hyvinvointikeskustelussa korona-aikana. Etäopetuksen aiheuttamat oppimis- ja sosiaaliset ongelmat ovat jo osittain nähtävissä. Siitä, kuinka suuria ne lopulta ovat, voimme toistaiseksi tehdä vain valistuneita arvauksia. Joka tapauksessa ne ovat luultavasti suuria.

Usein tuntuu kuitenkin unohtuvan, että opettajien hyvinvointi heijastuu oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointiin. Se vaikuttaa opetuksen laatuun ja työrauhaan, mikä taas vaikuttaa oppilaiden ja opiskelijoiden oppimiseen ja henkiseen jaksamiseen. Jos opettajien hyvinvointi ei itsessään herätä huolta, luulisi sen tämän vuoksi herättävän.

Tietokirjailija sekä media- ja viestintäalan yrittä-

jän Miia Savaspuron mukaan suomalainen työntekemiseen liittyvä diskurssi korostaa liikaa sankaruutta (Kauppalehti Fakta 3 /2021). Omalta osaltaan se lisää työuupumusta. Tällaisessa diskurssissa työntekijät uhrautuvat, ovat monitaitajia ja aktiivisia verkostoitujia. Savaspuron mielestä huippuosaamisen ja ääriajoilla työskentelyn sijaan tulisi puhua siitä, että työntekijät ovat lopulta hyvin tavallisia ja että heidän jaksamisellaan on rajansa.

On vaarana, että sankarillista työntekemistä painottava diskurssi aiheuttaa tunteita omasta riittämättömyydestä tai luo paineita pinnistellä yli omien voimavarojen. Esimerkiksi Opettaja-lehti luo mielikuvaa sankariopettajista (Opettaja 7/ 2021), kun se pääkirjoituksessaan hehkuttaa, mihin kaikkeen opettajat ovat sitoutuneet – kasvurauhaan, innostuksen herättämiseen, vahvuuksien tukemiseen, yksilöllisen potentiaalin löytämiseen ja niin edelleen. Opettajien sitoutuneisuutta työhönsä ei ole tietenkään syytä epäillä. Ja on täysin ymmärrettävää, että Opettaja-lehti edunvalvonnallisista syistä pitää opettajia yhteiskunnan tukipilareina. Yksittäisen opettajan näkökulmasta voisi vain olla helpottavaa kuulla, että ihan aina ja kaikkeen ei tarvitse olla sataprosenttisen sitoutunut. ■

Kirjoittaja on HYOL ry:n hallituksen puheenjohtaja.